

VIOLETTA JAROS

NATURA JAKO ELEMENT NOMINACYJNY W KREACJI NAZW POLSKICH KLUBÓW PIŁKARSKICH

Człowiek pierwotny podziwiał i kochał zwierzęta, bał się ich i nienawidził. Z tych przeciwstawnych uczuć zrodziło się uwielbienie i jego konsekwencja: ofiara. Aby osiąść ich zalety, człowiek pierwotny czy też jego plemię wybierało sobie jakieś zwierzę i identyfikowało się z nim. Nie chodziło tu o przywłaszczenie sobie godła, lecz o należenie do przyrody na wyższym poziomie.

– Prieur 16-17

WPROWADZENIE

Każdy klub sportowy, w tym także klub piłkarski, powinien posiadać charakterystyczną nazwę, dzięki której można go zidentyfikować¹. Najczęściej na model onimiczny klubu piłki nożnej składają się trzy elementy (Wilczyński 116). Pierwszą częścią jest zwykle zapisywany wielkimi literami skrótowiec, który określa przynależność do miasta, regionu, środowiska, a coraz częściej także sponsora finansującego działanie klubu. Wśród skrótowców desygnujących pełne nazwy klubów wyróżnia się² m.in.: 1) standardowe, informujące o charakterze stowarzyszenia (DS ‘Drużyna Sportowa’, KP ‘Klub Piłkarski’, KS ‘Klub Sportowy’, SMS ‘Szkoła Mistrzostwa Sportowego’, SS ‘Stowarzyszenie Sportowe’, TS ‘Towarzystwo Sportowe’, WKS ‘Wielosekcyjny Klub Sportowy’) oraz 2) patronackie, wskazujące na mecenat jednostek administracyjnych, a wśród nich: a) miejskie (MKS ‘Miejski Klub Sportowy’, MLKS ‘Miejski Ludowy Klub Sportowy’, osobną podgrupę tworzą nazwy odtoponimiczne, np. *ŁKS Orleńa Łuków* ‘Łukowski Klub Sportowy’), osiedlowe (OKS ‘Osiedlowy Klub Sportowy’), b) gminne (GKS ‘Gminny Klub Sportowy’, GLKS ‘Gminny Ludowy

Dr hab. VIOLETTA JAROS, Prof. UJD – Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, Wydział Humanistyczny, Instytut Językoznawstwa; e-mail: v.jaros@ujd.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0479-2503>.

¹ Ważnym elementem klubowej identyfikacji są także herb i barwy klubowe.

² Przegląd ograniczamy do skrótowców występujących w badanym materiale językowym.

Klub Sportowy’, LKS ‘Ludowy Klub Sportowy’, LTS ‘Ludowe Towarzystwo Sportowe’, LZS ‘Ludowy Zespół Sportowy’), c) parafialne (PKS ‘Parafialny Klub Sportowy’), d) środowiskowe (AZS ‘Akademicki Związek Sportowy’, SKS ‘Szkolny Klub Sportowy’, UKS ‘Uczniowski Klub Sportowy’), e) złożone (GSKS ‘Gminny Szkolny Klub Sportowy’, GSZS ‘Gminny Szkolny Związek Sportowy’, LUKS ‘Ludowy Uczniowski Klub Sportowy’, PUKS ‘Parafialny Uczniowski Klub Sportowy’, MUKS ‘Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy’, MULKS ‘Młodzieżowy Uczniowski Ludowy Klub Sportowy’, ULKS ‘Uczniowski Ludowy Klub Sportowy’).

Drugi człon stanowi nazwę właściwą. Może ona pełnić różne funkcje, m.in. a) referencjalną (identyfikacyjną i dyferencyjną), która służy wyodrębnieniu i odróżnieniu denominatu od innych podobnych, b) semantyczną, która w kodzie językowym lub kulturowym (znaczenia dosłowne, metaforyczne, symboliczne, konotacyjno-asocjacyjne) pozwala na budowanie wyobrażenia o klubie, oraz c) emocjonalno-wartościującą (ekspresywną, impresywną), służącą budowaniu więzi z kibicami. Nazwy klubów sportowych, w tym interesujących nas klubów piłki nożnej, mają przede wszystkim tworzyć wyobrażenia o desygnacie, wywoływać określone reakcje u odbiorcy, odwołując się przy tym do wiedzy tegoż odbiorcy wynikającej z różnorodnych kontaktów ze światem. Warto zaznaczyć, że analizowane nazewnictwo futbolowe powstało dzięki onimizacji, czyli przeniesieniu nazwy pospolitej do kategorii nazw własnych (Kosyl 449).

Trzecim elementem składowym pełnej nazwy klubu piłkarskiego jest toponim – nazwa miejscowości, w której jest zarejestrowana organizacja sportowa – pełniący funkcję lokatywną.

Nazewnictwo klubów sportowych było już przedmiotem obserwacji językoznawczych (Ożdżyński 99-124; Jaruszewski 81-95; Wilczyński 116-127; Czyżak 173-186; Fastyn 1-21; Dunaj 489-494; Olejnik 121-133). Niniejszy artykuł jest próbą spojrzenia na zagadnienie nominacji polskich klubów piłkarskich, wykorzystujących w kreacji nazw szeroko pojętą naturę³ – świat zwierząt i roślin (faunę i florę), niektóre zjawiska meteorologiczne, astronomiczne, kopaliny, ukształtowanie terenu itp. Celem analiz jest ustalenie: 1) pól leksykalno-semantycznych⁴, z którymi są związane podstawy motywacyjne nazw, 2) repertuaru apelatywów wykorzystanych do nominacji, 3) ich frekwencji oraz 4) znaczeń konotowanych⁵,

³ Jan Ożdżyński (104) sytuuje takie onimy wśród nazw-symboli. Na totemistyczny charakter niektórych nazw klubowych zwrócił uwagę Stefan Reczek (194).

⁴ Pojęcie występuje tu w rozumieniu opisanym przez Danutę Buttler (41-59).

⁵ Konotacje semantyczne pojmuje się tu jako „te elementy pragmatyki, które są odbiciem wyobrażeń kulturowych i tradycji związanych z danym wyrazem, panującej w danym społeczeństwie praktyki wyzyskiwania odpowiedniej rzeczy i wielu innych czynników pozajęzykowych” (Apresjan 94).

charakterystycznych dla badanych ideonimów, a odwołujących się do uniwersaliów ludzkiego doświadczenia.

I. ANALIZA STATYSTYCZNA
I INTERPRETACJA SEMANTYCZNO-KULTUROWA
NAZW POLSKICH KLUBÓW PIŁKI NOŻNEJ
MOTYWOWANYCH APELATYWAMI ZWIĄZANYMI Z NATURĄ

Materiał badawczy niniejszego opracowania stanowią nazwy⁶, które odnoszą się do piłkarskich klubów drużyn męskich, rozgrywających mecze na poszczególnych poziomach ligowych: Ekstraklasa, I liga, II liga, III liga, IV liga, a także klasy okręgowej oraz klasy A, B i C. Charakterystyka statystyczna została połączona ze wskazaniem kulturowych aspektów postrzegania elementów natury wykorzystanych jako tworzywo językowe do nominacji nazw polskich klubów futbolowych.

Wśród nazw klubów piłkarskich wykreowanych na bazie leksyki związanej z przyrodą najliczniejszą grupę (39,1% całego zbioru) stanowią ideonimy (294⁷) motywowane wyrazami (22 bazy motywacyjne⁸) z pola ZJAWISKA ATMOSFERYCZNE. Spośród nich najwięcej klubów (95) nazwano określeniami zjawisk termicznych związanych z ogniem. Jak podkreśla Umberto Eco (72), „ogień ma [...] wiele przejawów i – poza tym, że jest zjawiskiem fizycznym – staje się symbolem, jak wszystkie symbole jest dwuznaczny, polisemiczny i odwołuje się do wielu znaczeń, w zależności od kontekstu”. W pozytywnym aspekcie dostarczający ciepła jawi się jako warunek życia i traktowany jest jako oczyszczający i odnawiający. Z ogniem identyfikowany jest **plomień** (39) ‘język ognia unoszący się nad płonącym przedmiotem’ (SJPD), zn.: związany z życiem, śmiercią i siłą, ma moc oczyszczającą, ochronną i niszczącą (SSiSLK 304) jako jego podstawowa postać, np. *KS Płomień Czuchów*, oraz **płomyk** (1) ‘mały płomień’ (SJPD): *LKS Płomyk Lutoryż*. Znaczenie symboliczne mają także leksemy: **iskra** (50) ‘rozżarzona cząstka płonącego ciała, oderwana od całości’ (SJPD), np. *KS Iskra Kochlice*, **iskierka** (2), np. *OKS Iskierka Szczecin*, **skra** (1) ‘iskra’ (SJPD): *KS Skra II Częstochowa*. Przenośnie oznaczają człowieka ruchliwego, zwinnego,

⁶ Wszystkie ideonimy pochodzą z portalu *Łączy nas piłka*: www2.laczynaspilka.pl/rozgrywki/nizsze-ligi.html, dostęp 01.11-30.11.2021.

⁷ Cyfra w nawiasie oznacza liczbę nazwanych klubów piłkarskich. Jest ona podawana przy każdej podstawie motywacyjnej.

⁸ Bazy motywacyjne to nazwy gatunkowe składników przyrody ożywionej i nieożywionej.

wesołego, konotują nadzieję i szczęście (SSiSLK 264, 304). Pozytywny wydźwięk można także przypisać apelatywom **ognisko** (1) ‘stos zapalony pod gołym niebem’ (SJPD): *LKS Ognisko Przeworno* oraz **watra** (1) ‘na Podhalu: ogień, ognisko’ (SJPD): *KS Watra Białka Tatrzańska*.

Obszerne subpole nazewnictwa (64 ideonimy – 9 baz motywacyjnych) wiąże się ze znaczeniem ‘poruszanie się mas powietrza’. Są to onimy o potencjalnym charakterze totemistycznym, motywowane leksemami konotującymi szybkość, ruch, zmienność, zniszczenie, ale i odrodzenie (Kopaliński 453-456): **huragan** (21) ‘gwałtowny wiatr o wielkiej sile’ (SJPD), np. *MGKS Huragan Pobiedziska*, **wicher** (18) ‘silny, gwałtowny wiatr’ (SJPD), np. *KS Wicher Lipiny*, **orkan** (14) ‘gwałtowny, silny wicher połączony z burzą’ (SJPD), np. *LZS Orkan Dalewo*, **tajfun** (5) ‘gwałtowny, niezwykle silny wicher tropikalny typu wirowego’ (SJPD), np. *KS Tajfun Jartypory*, **wiatr** (2) ‘poziomy ruch warstw powietrza w określonym kierunku’ (SJPD), np. *LKS Wiatr Ludźmierz*, **bryza** (1) ‘wiatr nad wybrzeżem morskim’ (SJPD): *GLKS Bryza Reńsko*, **cyklon** (1) ‘silny i szybko przesuwany wir powietrzny o dużym promieniu’ (SJPD): *KS Cyklon Rogoźnik*, **sztorm** (1) ‘silny wiatr wiejący nad obszarami mórz i oceanów’ (SJPD): *KS Sztorm Szczecin*, **zefir** (1) ‘ciepły, łagodny wiatr’ (SJPD): *KS Zefir Wyszewo*.

Zjawiska atmosferyczne mogą być obserwowane w powietrzu lub na powierzchni ziemi. Do wrażeń wizualnych odwołują się zjawiska świetlne (fotometeory), elektryczne (elektrometeory) oraz hydrometeory, które charakteryzuje obecność wody w różnej postaci. Niektórzy badacze interpretują je jako nazwy symboliczne, ale też wróżebne, życzeniowe – nadane klubom mają zapewnić szczęśliwą, sportową przyszłość (Wilczyński 124).

W funkcji nazw klubów piłkarskich sprawdzają się nazwy odnoszące się do elektrometeorów, o czym świadczy ich frekwencja w badanym materiale onimicznym. Ich bazami motywacyjnymi są: **grom** (30) ‘grzmot, piorun’ (SJPD), zn.: objaw istnienia mocy nadprzyrodzonych, przejaw potęgi bogów (Biedermann 286), budzieliel życia, najwyższa siła twórcza (Kopaliński 322), np. *UKS Grom Czacz*, **zorza** (20) ‘zjawisko świetlne występujące na niebie przed wschodem lub po zachodzie słońca’ (SJPD), zn.: zapowiedź dnia, młodość, początek, radość, nadzieja, rozum, cnota (Kopaliński 133-134), np. *UKS Zorza Wilkszyn*, **błyskawica** (17) ‘zjawisko świetlne towarzyszące wyładowaniu elektrycznemu w atmosferze’ (SJPD), zn.: gniew i zniszczenie (Kopaliński 323), np. *LKS Błyskawica Drogomyśl*, **burza** (10) ‘krótkotrwałe, gwałtowne, groźne zakłócenie równowagi atmosferycznej, połączone z silnym wiatrem’ (SJPD), np. *LZS Burza Dębina*.

Spośród określeń fotometeorów do nominacji wybrane zostały apelatywy: **tęcza** (20) ‘zjawisko świetlne w postaci barwnego łuku powstającego na niebie wskutek rozszczepienia się i odbicia światła słonecznego’ (SJPD), zn.: w wielu kulturach była przejawem boga, zapowiadała bogactwo lub odnalezienie skarbu (Biedermann 371–372), nadzieja, odrodzenie, zwycięstwo, rzecz nieosiągalna (Kopaliński 424), np. *KS Tęcza Janków*, **świt** (3) ‘pora, gdy zaczyna dzień; brzask’ (SJPD), zn.: zapowiedź dnia, młodość, początek, radość, nadzieja, rozum, cnota (Kopaliński 133-134), np. *KS Świt Szczecin*, **jutrzenka** (3) ‘jasność poprzedzająca ukazanie się słońca na horyzoncie; świt, zorza poranna’ (SJPD), zn.: zapowiedź dnia, młodość, początek, radość, nadzieja, rozum, cnota (Kopaliński 133-134), nadzieja i piękno (SSiSLK 221), np. *LKS Jutrzenka Ławnica*, **błysk** (1) ‘nagle, krótkie silne światło’ (SJPD): *LKS Błysk Zederman*. Wykorzystane zjawiska świetlne są synonimami wszelkich wartości pozytywnych w odróżnieniu od nazwy hydrometeoru, który konotuje szybkość i zniszczenie: **tornado** (1) ‘silny, gwałtownie przesuwający się wir powietrzny; tajfun’ (SJPD): *KS Tornado Tarnowo*.

Kolejna grupa nazw klubów piłkarskich jest motywowana leksemami (42 bazy motywacyjne) z pola ZWIERZĘTA (290 ideonimów, obejmujących 38,6% zbioru). Zwierzęta stanowią bliski człowiekowi element ziemskiej biosfery. Odgrywają ogromną rolę w symbolice zarówno ze względu na swoje cechy, rodzaj aktywności, kształt i barwę, jak i z racji stosunków z człowiekiem – zwierzęta emblematyczne umieszczane są np. w godłach państw i klubów. W leksyce odzwierzęcej zachodzi metaforyzacja – atrybuty zwierzęce odnosi się do człowieka. Ciągi hiponimiczne tworzą apelatywy odnoszące się do poszczególnych rodzajów organizmów – gromad.

Spośród nich wyraźnie dominują ptaki – 247 ideonimów motywowanych jest przez 18 apelatywnych nazw gatunków. Podstawami są wyrazy: **orzeł** (104) ‘Aquila, ptak drapieżny z rodziny sokołów (Falconide)’ (SJPD), zn.: symbol wszelkich bóstw niebios, zwycięstwa, majestatu, dumy, siły, podążanie ku górze, inspiracje, wolność, zwycięstwo (Cooper 182, 256), młodość, siła, męskość, heroizm, nieustrasżoność, zwycięstwo, szybkość, szybki i wysoki lot, aspiracje, duma (Kopaliński 284-287), zwierzę emblematyczne (Cirlot 483-486), np. *ULKS Orzeł Żłinice*, **orłęta** (13) ‘pisklą orła’ (SJPD), np. *KS Orłęta Czyżew*, **orły** (7), np. *SKS Orły Pstrągówka*, **sokół** (83) ‘Falco, ptak drapieżny z rodziny Falconide’ (SJPD), zn.: podążanie ku górze, inspiracje, wolność, zwycięstwo (Cooper 256), drapieżność, symbol królewski, przenikliwy wzrok (Biedermann 243-244), pewność siebie, duma, męskość, rycerskość, szlachetność, zuchwałość, bystrość, czujność, szybkość, śmiałość (Kopaliński 394-395), np. *MKS Sokół Sieniawa*,

sokoły (3), np. *PUKS Sokoły Droszew*, **jastrząb** (6) ‘Astur palumbarius, ptak drapieżny z rodziny sokołów (Falconide)’ (SJPD), zn.: bystry wzrok i dociekliwość, ptak królewski, podążanie ku górze, inspiracje, wolność, zwycięstwo (Cooper 86-87, 256), szybkość, dzikość, okrucieństwo, drapieżność, wojowniczość, zwycięstwo (Kopaliński 121), np. *TP Jastrząb Bielszowice*, **pelikan** (6) ‘ptak pływający z rodziny o tej samej nazwie’ (SJPD), np. *GLKS Pelikan Niechanowo*, **orlik** (4) ‘Aquila, ptak drapieżny, jeden z gatunków orłów’, np. *MLKS Orlik Miłostaw*, **wilga** (4) ‘Oriolus oriolus, ptak wróblowaty z rodziny Oriolidae’ (SJPD), np. *UKS Wilga Golkowice*, **mewa** (4) ‘ptak z rodziny o tej samej nazwie’ (SJPD), np. *GKS Mewa Smykowo*, **sęp** (3) ‘ptak drapieżny z rodziny Vulturidae’ (SJPD), zn.: macierzyńska troska (Cooper 242), zniszczenie, drapieżność (Kopaliński 373-374), np. *LZS Sęp Brzesko*, **kormoran** (2) ‘Phalacrocorax, ptak wodny, pływający z rodziny Phalacrocoracidae’ (SJPD): *GKS Kormoran Bynowo*, **albatros** (2) ‘Diomedea, ptak morski z rodziny petreli’ (SJPD): *KS Albatros Jaśkowice*, **bocian** (1) ‘Ciconia, przelotny ptak brodzący’ (SJPD), zn.: szczęście (Biedermann 40): *KP Bocian Boćki*, **żuraw** (1) ‘Grus, ptak z rzędu Guiformes’ (SJPD), wytrwałość, w Chinach symbol mądrości (Biedermann 433-434), zdyscyplinowanie i czujność, symbol daru wzbijania się na niebotyczne wyżyny (Cooper 324), szczęście, czujność, bystrość, sprawiedliwość, mądrość (Kopaliński 508): *LKS Żuraw Żurawiczki*, **labędź** (1) ‘Cygnus, ptak pletwonogi z rodziny kaczkowatych (Anatidae)’ (SJPD), zn.: miłość, czystość, cnota, atrybut Wróżby Dobrej (Impelluso 304), godność, szlachetność, wierność (Kopaliński 209-211): *KS Labędź Widuchowa*, **koliber** (1) ‘Trochilidae, rodzina ptaków liczących wiele gatunków’ (SJPD): *LKS Koliber Uciechów*, **kraska** (1) ‘Coracias garrulus, ptak z rodziny o tej samej nazwie o upierzeniu niebieskozielonym’: *GKS Kraska Jasieniec*, **czapla** (1) ‘Ardea, ptak z rodziny czaplowatych (Ardeidae)’ (SJPD), zn.: czujność, u Egipcjan jest znakiem odrodzenia, najmądrzejszy i najostrożniejszy z ptaków (Cooper 42), w starożytnej Grecji pojawienie się czapli uważano za pomyślną wróżbę (Biedermann 58), dobry omen, chytrość, spryt (Kopaliński 52-53): *LKS Czapla Czaple Małe*, **słowik** (1) ‘Luscinia, ptak śpiewający z rodziny drozdów (Turdidae)’ (SJPD), zn.: ptak Muz, herold brzasku (Cooper 251), marzenia, czujność, nieśmiertelność (Kopaliński 390-391): *OKS Słowik Olkusz*, **kanarki** (1) ‘Serinus canaria canaria, mały ptak z rodziny łuszczaków (Fringilledae)’ (SJPD): *LKS Kanarki Małachowice*. Ustalenia frekwencyjne uwidaczniają, że najczęściej w onimii futbolowej pojawiają się dwa ptaki – orzeł i sokół. Jako animalizacje człowieka są one waloryzowane pozytywnie, konotują szybkość, zwycięstwo, majestat, wspaniałość i szlachetność, symbolika orła odwołuje się ponadto do narodowych emblematów godła

Polski, sokół zaś symbolizuje wzniosłość i patriotyzm (Wilczyński 125, Filip 135-146).

Drugim pod względem liczebnym jest subpole 'ssaki' – 38 ideonimów, które powstały przez onimizację 18 apelatywnych nazw gatunków. Animalizacja ssaków jest znaczeniowo ukierunkowana – konotuje przede wszystkim walkę, odwagę, szybkość i zwinność lub siłę – i obejmuje następujące wyrazy: **wilki** (5) 'Canis lupus, ssak drapieżny z rodziny psów (Canidae)' (SJPD), zn.: symbol zła i niszczącej siły, bywa traktowany jako duch opiekuńczy; w Skandynawii dosiada go Odyn i zapewnia zwycięstwo; w Japonii cenią go za srogość, wytrwałość, umiejętność błyskawicznego ataku (Cooper 294-296), dzikość, drapieżność, szybkość, wojna, upór, nieustępliwość, przebiegłość, podstęp (Kopaliński 462-465), zwierzę emblematyczne, u Egipcjan i Rzymian symbol męstwa (Cirlot 451, 483-486), np. *LZS Wilki Różana*, **wilczek** (1) 'młody wilk' (SJPD): *LUKS Wilczek Wilkowo*, **tur** (4) 'Bos primigenius, wymarły ssak z rodziny pasterozców (Bovidae), odznaczający się dużymi rozmiarami ciała i potężnymi rogami' (SJPD), zn.: siła i szybkość (Cooper 276-277), np. *MKS Tur Bielsk Podlaski*, **bizon** (4) 'Bison, ssak z rodziny pasterozców' (SJPD), zn.: nadnaturalna moc, siła i hart ducha, zwierzę totemiczne, święte (Cooper 22), np. *KS Bizon Jeleniec*, **bóbr** (4) 'Castor fiber, zwierzę ziemnowodne ssące z rzędu gryzoni' (SJPD), np. *LKS Bóbr Bobrowice*, *LZS Bóbr Opawa*, **żubr** (2) 'Bison bonasus, przeżuwacz z rodziny pasterozców (Bovidae)' (SJPD): *SS Żubr Drohiczyn*, **żubry** (1): *LZS Żubry Smarchowice Śląskie*, **mustang** (2) 'dziki koń żyjący w stepach północno-amerykańskich' (SJPD), np. *LZS Mustang Ostaszewo*, **żbik** (2) 'Felis silvestris, drapieżnik z rodziny kotów (Felidae) o sierści szarej, pręgowanej' (SJPD), np. *MLKS Żbik Nasielsk*, **byki** (1) 'niekastrowany samiec krowy' (SJPD), zn.: niespożyta siła i żywotność, wojowniczość, godność (Cooper 32), męskość, siła, potęga, energia, odwaga w boju, furia, dzikość (Kopaliński 37-39), zwierzę emblematyczne (Cirlot 483-486): *LZS Byki Obrowo*, **tarpan** (1) 'Equus caballus gmelini, dziki koń, który żył na stepach Rosji południowej i w dorzeczu Dniepru' (SJPD): *GLKS Tarpan Mrocza*, **koziolatek** (1) 'samiec kozy' (SJPD): *KS Koziolatek Poznań*, **tygrys** (1) 'Felis tigris, zwierzę drapieżne z rodziny kotów (Felidae) żyjące w Azji' (SJPD), zn.: na Wschodzie król zwierząt, królewski majestat, nieustraszeność, dzikie okrucieństwo i gniew (Cooper 277), w Azji symbol siły i dzikości (Biedermann 383): *GKS Tygrys Huta Mińska*, **lew** (1) 'Felis leo, ssak drapieżny z rodziny kotów (Felidae); zamieszkuje całą niemal Afrykę i południowo-zachodnią Azję' (SJPD), zn.: król zwierząt, siła i potęga (Cooper 140): *LZS Lew Pogorzela*, **lwy** (1): *KS Lwy Wrocław*, **jaguar** (1) 'Felis onca, zwierzę drapieżne z rodziny kotów, żyje w lasach Południowej i Środkowej Ameryki'

(SJPD), zn.: drapieżnik, zwierzę magiczne, symbol wojowników (Cooper 82-83): *GKS Jaguar Wolanów*, **puma** (1) ‘*Felis concolor*, duże zwierzę drapieżne z rodziny kotów (Felidae), żyje w Ameryce Północnej i Południowej’ (SJPD), zn.: symbol potęgi (Cooper, 223): *LKS Puma Pietrzykowice*, **nietoperz** (1) ‘zwierzę z rzędu o tej samej nazwie’ (SJPD), zn.: dobry omen (Cooper 175), czujność (Biedermann 237), mądrość, drapieżność (Kopaliński 255-256): *KS Nietoperz Gardzko*, **ryś** (1) ‘*Lynx, lynx*, zwierzę drapieżne z rodziny kotów (Felidae)’ (SJPD), zn.: podejrzliwa czujność i bystrość wzroku (Cooper 237), szybkość i spryt oraz bystrość i przenikliwy rozum (Biedermann 317): *LKS Ryś Laski*, **delfin** (1) ‘Delphinidae, rodzina ssaków morskich, są bardzo szybkie i zwinne’ (SJPD), zn.: „król ryb”, potęga morza, ręczność (Cooper 44), symbol Fortuny (Impelluso 350): *GSZS Delfin Rybno*.

Osobną grupę stanowią ideonimy motywowane przez nazwy gatunków ryb, takich jak: **okoń** (1) ‘*Perca fluviatilis*, drapieżna ryba słodkowodna’ (SJPD): *KS Okoń Sapowice*, **karpik** (1) ‘*Cyprinus carpio*, ryba jadalna z rodziny karpio-watych (Cyprinidae)’ (SJPD), zn.: w Chinach symbol wytrwałości w obliczu trudności, odwagi; w Japonii – odwagi, wytrzymałości, cierpliwości, dostojności, pomyślnego losu (Cooper 101): *LZS Karpik Kopanica*, **amur** (1) ‘*Ctenopharyngodon idella* ryba z rodziny karpio-watych (Cyprinidae)’ (SJPD): *UKS Amur Wilga*, **łosoś** (1) ‘*Salma salar*, ryba drapieżna, wędrowna z rodziny łososiowatych (Salmonidae)’ (SJPD): *LKS Łosoś Łososina*. Okazyjnie pojawiły się nazwy gadów: **kobra** (1) ‘*Naia tripudians*, wąż jadowity z rodziny Colu-brididae’ (SJPD): *LKS Kobra Leźnica Wielka*, owadów: **osa** (1) ‘*Vespa*, owad błonkoskrzydły z rodziny osowatych (Vespidae)’ (SJPD), zn.: stworzenia – według Sokratesa – które tworzą harmonijnie współzyskujące społeczności (Cooper 186): *LZS Osa Ząbrowo*, oraz pajęczaków: **skorpion** (1) ‘*Scorpionidae*, rząd stawonogów z gromady pajęczaków; jego ukłucie może być niebezpieczne’ (SJPD), zn.: śmierć i zniszczenie (Cooper 245), wojowniczość, pomoc, ofiarność (Kopaliński 381-382): *LKS Skorpion Wylów*. W obrębie nazw odzwierzęcych pojawiły się onimy, których dodatkowa, pozytywna waloryzacja wynika z połączenia ich z herbem miasta, np. *KS Koziółek Poznań*, bądź z hydronimem i urbonimem, np. *LKS Łosoś Łososina*, lub wprowadzana jest dzięki deminutywizacji, np. *LUKS Wilczek Wilkowo*.

Nazwy z pola semantyczno-leksykalnego ROŚLINY (84 ideonimy, tj. 11,2% zbioru) konstituują kilka ciągów. Nazewnictwo odroślinne najliczniej motywowane jest 14 nazwami gatunkowymi drzew. Podstawami są wyrazy: **dąb** (27) ‘*Quercus*, drzewo z rodziny bukowatych (Fagaceae)’ (SJPD), zn.: nieśmiertelność lub niezwykła trwałość, siła (Biedermann 65), drzewo życia,

zbawienie, alegoria siły i pomyślności (Impelluso 62), siła fizyczna i moralna, cnota, odwaga, gościnność, królewskość, majestat, potęga, wyniosłość, wzniosłość, triumf, chwała, honor, nagroda (Kopaliński 63-65), np. *KS Dąb*⁹ *Kadyny*, **dęby** (1): *LZS Dęby*¹⁰ *Rogowo*, **jawor** (3) ‘*Acer pseudoplatanus*, drzewo z rodziny klonowatych (Aceraceae)’ (SJPD), np. *KS Jawor Nehrybka*, **klon** (2) ‘*Acer*, drzewo liściaste z rodziny klonowatych (Aceraceae)’ (SJPD), np. *LKS Klon Babimost*, **olsza** (2) ‘*Alnus*, drzewo lub krzew z rodziny brzoźowatych (Betulaceae)’ (SJPD), np. *OKS Olsza Olszyna*, **jasion** (1) ‘jesion’ (SGP II 255), ‘*Fraxinus*, drzewo z rodziny oliwkowatych (Oleaceae)’ (SJPD), zn.: siła, odporność, majestat, potęga, szlachetność, dobra wróżba, niszczyciel’ (Kopaliński 128–129): *DS Jasion Jasionówka*, **jodła** (1) ‘*Abies*, drzewo z rodziny jodłowatych (Abietaceae)’ (SJPD): *LKS Jodła Przychojec*, **smrek** (1) ‘reg. podh. świerk’: *LKS Smrek Ślemień*, **sekwoja** (1) ‘*Sequoia*, drzewo z rodziny cyprysnikowatych (Taxodiaceae)’ (SJPD): *UKS Sekwoja Brwice*, **topola** (1) ‘*Populus*, drzewo z rodziny wierzbowatych (Salicaceae)’ (SJPD), zn.: młodość, odwaga, wytrwałość, zwycięstwo (Kopaliński 426–428), śmierć, zbawienie, męka Chrystusa, związek małżeński (Impelluso, 59): *KS Topola Łupice*, **modrzew** (1) ‘*Larix*, drzewo iglaste z rodziny sosnowatych (Pinaceae)’ (SJPD): *PKS Modrzew Modrzyca*, **cis** (1) ‘*Taxus baccata*, drzewo lub krzew z rodziny cisowatych (Taxaceae)’ (SJPD), zn.: symbol nieśmiertelności (Biedermann 55): *KS Cis Brzeźnica*, **cisy** (1): *LKS Cisy Harbutowice*, **platan** (1) ‘*Platanus*, drzewo z rodziny platanowatych (Platanaceae)’ (SJPD): *KS Platan*¹¹ *Siedlce*, **brzoza** (1) ‘drzewo z rodziny brzoźowatych (Betulaceae)’ (SJPD): *LKS Brzoza Brzezówka*, **buki** (1) ‘*Fagus*, drzewo liściaste z rodziny bukowatych (Fagaceae)’ (SJPD): *UL KS Trzy Buki Wierzchowisko*.

Subpole ‘rośliny zielne’ obejmuje głównie nazwy-symbole o utrwalonym kulturowo znaczeniu: **lilia** (1) ‘lilium, rodzaj roślin cebulowatych z rodziny liliowatych (Liliaceae)’ (SJPD), zn.: niewinność i czystość (Biedermann 193), chwała, odrodzenie (Kopaliński 199): *LZS Lilia Mikstat*, **krokus** (1) ‘*Crocus*, roślina cebulkowa z rodziny kosaćcowatych (Iridaceae)’ (SJPD), zn.: zwiastun wiosny (Ożdżyński 108): *KS Krokus Przyszowa*, **koniczynka** (1) ‘*Trifolium*, roślina z rodziny motylkowatych (Papilionaceae)’ (SJPD), zn.: siła życia (Biedermann 153), szczęście: *OKS Koniczynka Ocice*. Jedna nazwa mogła

⁹ W okolicy rośnie Dąb Bażyńskiego – 700-letni dąb szypułkowy, jedno z najstarszych drzew w Polsce. www.pomniki-przyrody.pl/?p=8170, dostęp 26.02.2022.

¹⁰ W mieście rosną dwa dęby szypułkowe, www.rogowo.paluki.pl/asp/pomniki-przyrody,77,1, dostęp 26.02.2022.

¹¹ W pobliżu jest zlokalizowany park krajobrazowy w stylu angielskim, utworzony w połowie XIX wieku, z rosnącymi w dwóch rzędach platanami.

powstać na skutek etymologizacji (etymologii opartej na skojarzeniach semantycznych i asocjacjach fonetycznych) toponimu – **bratek** (1) ‘Viola tricolor, roślina z rodziny fiołkowatych (Violaceae)’ (SJPD): *LKS Bratek Bratkowice*.

Na subpole ‘skupiska roślin’ składają się nazwy o motywacji realistycznej: **bór** (4) ‘duży, gęsty, stary las’ (SJPD), np. *LZS Bór Dąbie*, **bory** (1): *LKS Bory Pietrzykowice*, **puszcza** (2) ‘las dziewiczy, pierwotny o dużej powierzchni’ (SJPD), np. *KS Puszcza Hajnówka*, **las** (2) ‘zwarłe zbiorowisko roślin drzewiastych’ (SJPD), zn.: polowanie (Kopaliński, 189), np. *LZS Las Kuczków*, **łęgi** (1) ‘podmokła łąka, najczęściej w dolinie rzeki, porośnięta czasem krzewami’ (SJPD): *KS Łęgi Nowa Biała*, **sad** (1) ‘ogród owocowy’ (SJPD): *LKS Sad Chwiram*.

Do klasy nazw własnych zostały przeniesione także apelatywy z subpola nazwy krzewów: **azalia** (3) ‘Azaleae, krzew o kwiatach białych, różowych, czerwonych lub żółtych; roślina ozdobna’ (SJPD), np. *LKS Azalia Brzoza Królewska*, **kalina** (1) ‘Viburnum, krzew z rodziny przewiertniowatych (Caprifoliaceae)’ (SJPD): *LKS Kalina Sobin*, **magnolia** (1) ‘Magnolia, roślina z rodziny magnoliowatych (Magnoliaceae)’ (SJPD): *ZKS Magnolia Park Stilon Gorzów Wlkp.*, **malina** (1) ‘Rubus, półkrzew z rodziny różowatych (Rosaceae)’ (SJPD): *LKS Malina Piątek*, **malinka** (1): *KS Malinka Malin*, z subpola nazwy krzewinek: **wrzos** (6) ‘Colluna, roślina z rodziny wrzosowatych (Ericaceae)’ (SJPD), np. *LKS Wrzos Międzyborów*, a także z subpola nazwy grzybów: **borowik** (2) ‘Boletus, grzyb kapeluszowaty z rodziny żagwiowatych (Polyporaceae)’ (SJPD), np. *LKS Borowik Bachowice*.

Subpole ‘części roślin’ reprezentuje leksem: **kłos** (10) ‘kwiatostan, w którym kwiaty osadzone są na bardzo krótkich szypułkach’ (SJPD), zn.: symbol odrodzenia przynoszącego nadzieję (Biedermann 148), bogactwo, wytworność, subtelność (Kopaliński 488), w kulturze słowiańskiej symbol dobrobytu, szczęścia, płodności (SSiSLR 141–142), np. *KS Kłos Zaniemyśl*.

Z obserwacją nieba i obiektów na nim widocznych jest związane pole CIAŁA I ZJAWISKA W PRZESTRZENI KOSMICZNEJ, obejmujące 34 nazwy klubów, które stanowią 4,5% badanego zbioru. Nominaty odnoszą się do leksyki (5 baz motywacyjnych) o znaczeniu ‘ciało niebieskie’: **gwiazda** (11) ‘ciało niebieskie świecące’ (SJPD), zn.: szczęście, sukces, nadzieja, mądrość (Kopaliński 105–108), np. *KS Gwiazda Bydgoszcz*, **astra** (4) (łac. *astrum*, -i ‘gwiazda’), np. *LKS Astra Spytkowice*, **meteor** (3) ‘gwiazda spadająca’ (SJPD), np. *LZS Meteor Jordanowo*, **kometa** (1) ‘ciało niebieskie o niewielkiej masie składające się z jądra otoczonego powłoką gazową, niekiedy z jądra świetlnego i kilku smug’

(SJPD): *KS Kometa Buków*, o znaczeniu ‘promieniowanie słoneczne’: **promień** (10) ‘wiązka świetlna wydobywająca się ze źródła światła’ (SJPD), np. *KS Promień Żary*, **promyk** (4), np. *LKS Promyk Urzejowice*, oraz **kosmos** (2) ‘wszechświat’ (SJPD), np. *KS Cosmos Radzimów*. Nazwy – poprzez odniesienie do tego, co istnieje ponad atmosferą ziemską – konotują: światło, ciepło, marzenia o pokonywaniu ludzkich ograniczeń (Jaruszewski 85, Ożdżyński 107).

Do nominacji części nazw klubów piłkarskich zostały wykorzystane także leksemy z pola MINERAŁY I KAMIENIE SZLACHETNE (26 ideonimów, tj. 3,5% badanego zbioru, 12 baz motywacyjnych). Najczęściej są to nazwy o motywacji realistycznej, inspirowane występującymi w okolicy minerałami, do których należą: **granit** (7) ‘skała magmowa głębinowa o strukturze krystalicznej’ (SJPD), np. *LKS Granit Roztoka*, **siarka** (2) ‘żółta, krystaliczna substancja, występująca w przyrodzie w stanie rodzimym i w związkach’ (SJPD), np. *SMS Siarka Tarnobrzeg*, **miedź** (1) ‘metal ciężki, występujący w przyrodzie w związkach’ (SJPD): *MKS Miedź Legnica*, **piasek** (1) ‘luźna skała osadowa, składająca się z ziaren’ (SJPD): *LKS Piasek Potworów*, **kwarcyt** (1) ‘bardzo twarda skała osadowa, utworzona z kwarcu’ (SJPD): *KS Kwarcyt Jegłowa*, **uran** (1) ‘ciężki metal o srebrzystym połysku’ (SJPD): *LKS Uran Okrzeszyn*, **nefryt** (1) ‘cenny minerał koloru zielonego’ (SJPD): *LKS Nefryt Jordanów Śląski*, lub kamieniami półszlachetnymi: **kwarc** (1) ‘dwutlenek krzemu, pospolity minerał krystaliczny’ (SJPD): *LKS Kwarc Piszczowice*, **agat** (1) ‘minerał, dwutlenek krzemu’ (SJPD), ‘przypisywano mu magiczne właściwości’ (Biedermann 13): *LKS Agat Jegłownik*, **jantar** (1) ‘bursztyn’ (SJPD): *DKS Jantar II Dziwnów*. Znaczenie symboliczne zostało wykorzystane natomiast w nazewnictwie powstałym dzięki onimizacji nazw kamieni szlachetnych: **perła** (8) ‘wytwór o srebrzystobiałym połysku’ (SJPD), zn.: doskonałość (kształt okrągły) (Biedermann 273), poświęcenie, nieśmiertelność dzięki swojej twardości i niezmienności (Kopaliński 307-308), np. *GKS Perła Telatyn*, **diament** (1) ‘węgiel krystaliczny, najtwardszy ze wszystkich minerałów’ (SJPD), zn.: doskonałość, czystość i niezniszczalność (Biedermann 68): *LKS Diament Pstrągowa*. Kamienie szlachetne wyróżniają się spośród innych minerałów pięknem, trwałością i rzadkością występowania. Decydującym o wartości kamieni szlachetnych czynnikiem jest ich trwałość i twardość (Maślankiewicz 9, 10).

Realistyczną motywację mają niemal wszystkie ideonimy futbolowe z pola wyrazowego UKSZTAŁTOWANIE TERENU. Obejmują one zaledwie 23 onimy, tj. 3,1% analizowanego materiału badawczego, a motywowane są apelatywami nazywającymi elementy rzeźby otoczenia bądź właściwości skorupy ziemskiej, a odnoszą się do dwóch środowisk. Na subpole ‘obiekty i zjawiska wodne’ składa się 8 baz motywacyjnych. Do hydroobiektów odnoszą się nazwy pospolite: **potok**

(2) ‘wartki nurt wody wypływający ze źródeł’ (SJPD), np. *KS Potok Dobrynin*, **struga** (1) ‘mała rzeczka’ (SJPD): *LKS Struga Dobieszków*, **strumień** (1) ‘woda płynąca w wąskim, niegłębokim korytem’ (SJPD): *LKS Strumień Polanka Wielka*, **strumyk** (2) ‘rzeczka’ (SJPD), np. *ULKS Strumyk Zarzecze*, **zalew** (2) ‘zatoka morska oddzielona od morza mierzeją’ (SJPD), np. *UKS Zalew Stepnica*, **zatoka** (1) ‘wrzynająca się w ląd część morza lub jeziora’ (SJPD): *MKS Zatoka Braniewo*, **pojezierze** (1) ‘obszar, na którym występuje dużo jezior’ (SJPD): *KS Pojezierze Prostki*. Zjawiska wodne desygnują rzeczowniki: **woda** (1) ‘tlenek wodoru; ciecz wypełniająca zagłębienia skorupy ziemskiej, koryta’ (SJPD): *LKS Woda Rzecko*, **fala** (3) ‘wał wodny, wzniesienie wody’ (SJPD), np. *KS Fala Międzyzdroje*. Drugie subpole wiąże się ze znaczeniem ‘obiekty górskie’ i obejmuje 5 baz motywacyjnych: **głaz** (1) ‘duży kamień’ (SJPD): *GMLKS Głaz Tychowo*, **skała** (1) ‘zespół minerałów stanowiący składnik skorupy ziemskiej’ (SJPD): *LKS Skała Tumlin*, **skalka** (1) ‘zdrobnienie od skała’ (SJPD): *LKS Skalka Żabnica*, **skalki** (1): *LZS Skalki Stolec*, **przełęcz** (1) ‘obniżenie grani między dwoma sąsiednimi szczytami pasma górskiego’ (SJPD): *KS Przełęcz Dukla*, **wierchy** (2) ‘reg. wierzchołek, szczyt górski’ (SJPD), np. *LKS Wierchy Pasierbiec*. Z omawianego pola wyrazowego tylko jeden leksem został użyty metaforycznie: **wulkan** (2) ‘stożkowate wzgórze utworzone dokoła otworu w skorupie ziemskiej’ (SJPD), zn.: pierwotna siła natury i życiowego żaru (stworczego i niszczącego) (Cirlot 465), np. *GKS Wulkan Zakrzew*.

Całościowe zestawienie pól leksykalno-semantycznych odnoszących się do natury i frekwencji baz motywacyjnych w nazewnictwie polskich klubów piłkarskich przedstawia poniższa tabela:

Pola leksykalno-semantyczne	Liczba baz motywacyjnych	Liczba nazw klubów piłkarskich	Udział procentowy nazw
1. ZJAWISKA ATMOSFERYCZNE	22	294	39,1%
zjawiska termiczne	4	95	
elektrometeory	4	77	
wiatry	9	64	
fotometeory	4	27	
hydrometeory	1	1	

Pola leksykalno-semantyczne	Liczba baz motywacyjnych	Liczba nazw klubów piłkarskich	Udział procentowy nazw
2. ZWIERZĘTA	42	290	38,6%
ptaki	18	247	
ssaki	17	36	
ryby	4	4	
owady	1	1	
gady	1	1	
pajęczaki	1	1	
3. ROŚLINY	22	84	11,2%
drzewa	14	46	
skupiska roślin	5	11	
części roślin	1	10	
krzewy	4	7	
rośliny zielne	5	7	
grzyby	1	2	
krzewinki	1	1	
4. CIAŁA I ZJAWISKA W PRZESTRZENI KOSMICZNEJ	5	34	4,5%
ciała niebieskie	3	19	
promieniowanie słoneczne	1	14	
wszechświat	1	2	
5. MINERAŁY I KAMIEŃ SZLACHETNE	12	26	3,5%
minerały	7	14	
kamień szlachetny	2	9	
kamień półszlachetny	3	3	
6. UKSZTAŁTOWANIE TERENU	13	23	3,1%
obiekty i zjawiska wodne	8	14	
obiekty górskie	5	9	
SUMA	124	751	100%

II. WNIOSKI KOŃCOWE

Zebrane nazewnictwo i przeprowadzone analizy pozwalają na wyciągnięcie pewnych wniosków:

1. W nominacji nazw polskich klubów piłkarskich daje się zaobserwować tendencja do wykorzystywania leksemów odnoszących się do natury – 751 klubów nosi takie miana. Szeroki wachlarz wyzyskanego słownictwa apelatywnego (124 bazy motywacyjne) potwierdza odwieczną współzależność świata ludzkiego i przyrody.

2. W tworzywieniu językowym wyraźnie dominują wyrazy z pola leksykalno-semantycznego ZWIERZĘTA (42 bazy motywacyjne), ROŚLINY (22 bazy motywacyjne) oraz ZJAWISKA ATMOSFERYCZNE (22 bazy motywacyjne), to te ostatnie jednak należą do najchętniej wybieranych do nominacji i obejmują 294 ideonimy. Nieco mniej klubów nosi miana odzwierzęce – 290, nazwy odroślinne identyfikują zaś tylko 84 omawiane jednostki sportowe. Pozostałe pola wyrazowe związane z naturą mają znacznie mniejszy udział w kreacji nazw klubów piłkarskich w Polsce: CIAŁA I ZJAWISKA W PRZESTRZENI KOSMICZNEJ – 34 ideonimy (5 baz motywacyjnych), MINERAŁY I KAMIENIE SZLACHETNE – 26 ideonimów (12 baz motywacyjnych), UKSZTAŁTOWANIE TERENU – 23 ideonimy (13 baz motywacyjnych).

3. Nadawanie nazw klubom piłkarskim jest związane nie tylko z potrzebą ich identyfikacji, ale także ze współtworzeniem mentalnego wizerunku stowarzyszenia sportowego, na co wskazuje dobór wykorzystanej do nominacji związanej z naturą leksyki apelatywnej.

4. W przypadku omawianych ideonimów można mówić o motywacji opartej na metaforze, wymagającej od odbiorcy określonej wiedzy o świecie, pozwalającej na właściwe dekodowanie informacji niesionych przez nazwy. Nie są one wybrane przypadkowo (Gałkowski 271), lecz mają za zadanie konotować odpowiedni sposób myślenia, wywoływać stereotypowe skojarzenia związane z klubem. Taką grupę stanowią ideonimy, do których powstania została wykorzystana leksyka silnie umotywowana kulturowo, nasuwająca utrwalone w świadomości społecznej sądy i wyobrażenia, przywołująca zmitologizowaną przestrzeń otoczenia przyrodniczego człowieka, ewokująca cechy najbardziej w sporcie pożądane: zdyscyplinowanie, szybkość, zręczność, siłę, waleczność, odwagę, inspirację, dążenie do zwycięstwa, wytrwałość, czystość, szczęście.

5. Część nazewnictwa cechuje motywacja realistyczna. Tak jest w przypadku ideonimów nawiązujących do elementów natury (zwierzęta, rośliny, zjawiska atmosferyczne) typowych dla danego krajobrazu, m.in. środowiska wodniackiego pojezierza, np. *KS Albatros Jaśkowice*, *GKS Kormoran Bynowo*; pasa nadmorskiego, np. *KS Albatros Białogóra*, *GKS Kormoran Białogóra*.

skiego, np. *LZS Mewa Goliszów*, *KS Sztorm Szczecin*; przyrody górskiej, np. *LKS Szarotka Uherce*, lub do ważnych dla lokalnej społeczności wyróżników najbliższego środowiska naturalnego: charakterystycznych komponentów ukształtowania terenu, np. *SLK Strumyk Malawa*, *GMLKS Głaz*¹² *Tychowo*, wydobywanych w okolicy kopalni, np. *LKS Granit Roztoka*. Koloryt lokalny oddają także nazwy wskazujące na eksploatację złóż kopalni, np. *KS Siarka Tarnobrzeg SA*, *LKS Kwarco Pisarzowice*.

6. Niekiedy nazwa klubu piłkarskiego jest motywowana herbem miasta¹³, np. *KS Pelikan Łowicz*, legendą¹⁴, np. *KS Łabędź Widuchowa*, lub mogła powstać jako efekt etymologizacji toponimu – nazwy miejscowości, w której jest zlokalizowany klub, np. *GKS Wilki Wilczyn*, *LZS Tur Turze Rogi*, *KP Bocian Boćki*, co może stanowić dodatkowy komponent pragmatyczny wartościujący pozytywnie nazwę stowarzyszenia sportowego.

7. W badanym materiale onimicznym występują nazwy odapelatywne zaczerpnięte z terytorialnych odmian polszczyzny (określenia gwarowe): *LKS Smrek Ślemień*, *LKS Wierchy Pasierbiec*, *KS Watra Białka Tatrzańska*.

8. Odnotować należy ponadto obecność nazw pluralnych, np. *ULKS Orły Jabłonka*, *LKS Orłęta Cielądz*, *LZS Byki Obrowo*. Nie jest to jednak cecha wyróżniająca polskie ideonimy klubów piłkarskich – tylko 37 mian występuje w formie liczby mnogiej, co wynosi zaledwie 4,9% charakteryzowanego zbioru.

9. Obserwacja analizowanego nazewnictwa wykazała występowanie elementów wartościujących, wkomponowanych nie tylko w jego strukturę znaczeniową, ale także formalną, np. *OKS Koniczynka Ocice*, *LKS Promyk Bołęcín*.

BIBLIOGRAFIA

WYKAZ SKRÓTÓW

podh.	podhalański
reg.	regionalizm
SGP	Karłowicz, Jan. <i>Słownik gwar polskich</i> . Akademia Umiejętności, 1901.
SJPD	<i>Słownik języka polskiego</i> , red. Witold Doroszewski, t. I-IX, Państwowe Wydawnictwo Naukowe 1958-1969, sjp.pwn.pl/doroszewski/lista .

¹² Największy w Polsce i drugi w Europie gład narzutowy *Tryglaw*. archiwum.tychowo.pl/atrakcje/atrakcja/685/glaz_narzutowy_tryglaw, dostęp 26.02.2022.

¹³ Herb przedstawia na błękitnym polu dwa pelikany srebrne, o złotych łapach i dziobach, zwrócone do siebie grzbietami; między nimi znajduje się zielone Drzewo Życia. lowicz.naszemiasto.pl/herb-lowicza-w-obecnym-ksztalcie-ma-juz-ponad-cwierc-wieku/ar/c1-7999535, dostęp 23.02.2022.

¹⁴ www.widuchowa.pl/strona/menu/75_bialy_labeledz, dostęp 23.02.2022.

- SSiSLK *Słownik stereotypów i symboli ludowych*. t. 1.: *Kosmos*, cz. 1, *niebo, światła niebieskie, ogień, kamienie*, red. Stanisława Niebrzegowska, Izabela Bartmińska, Jerzy Bartmiński, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1999.
- SSiSLR *Słownik stereotypów i symboli ludowych*, t. 2: *Rośliny*, cz. 1: *zboża*. red. Jerzy Bartmiński, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2017.
- zn. znaczenie konotowane

OPRACOWANIA

- Apresjan, Jurij. *Semantyka leksykalna. Synonimiczne środki języka*. Tłum. Zofia Kozłowska i Andrzej Markowski. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1980.
- Biedermann, Hans. *Leksykon symboli*. Tłum. Jan Rubinowicz. Wydawnictwo Muza SA, 2001.
- Buttler, Danuta. „Koncepcja pola znaczeniowego”. *Przegląd Humanistyczny*, nr 2, 1967, s. 41-59.
- Cirlot, Juan Eduardo. *Słownik symboli*. Tłum. Ireneusz Kania. Wydawnictwo Znak, 2000.
- Cooper, Jean C. *Zwierzęta symboliczne i mityczne*. Tłum. Leszek Ryś i Anna Kozłowska-Ryś. Wydawnictwo REBIS, 1998.
- Czyżak, Kamil. „Nazwy warmińsko-mazurskich klubów piłkarskich”. *Rozprawy Naukowe i Zawodowe PWSZ w Elblągu*, z. 1, 2006, ss. 173-186.
- Dunaj, Bogusław. „Teoretyczne problemy onomastyki sportowej: Sposoby identyfikacji klubów”. *Nowe nazwy własne – nowe tendencje badawcze*, red. Aleksandra Cieślakowa, Barbara Czopek-Kopciuch i Katarzyna Skowronek, Wydawnictwo PANDIT, 2007, ss. 489-494.
- Eco, Umberto. „Płomień jest piękny”. *Wymyślanie wrogów i inne teksty okolicznościowe*. Tłum. Agnieszka Gołębiowska i Tomasz Kwiecień. Dom Wydawniczy REBIS, 2011.
- Fastyn, Marcin. „Nazewnictwo czarnogórskich klubów piłkarskich”. *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*, nr 56, 2021, ss. 1-21.
- Filip, Grażyna. „Konotacje i symbolika ptaków drapieżnych w *Księdze cytatów z polskiej literatury pięknej od XIV do XX wieku*”. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Filologiczna*, z. 79, 2013, ss. 135-146.
- Gałkowski, Artur. *Chrematonimy użytkowe w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2011.
- Impelluso, Lucia. *Natura i jej symbole. Rośliny i zwierzęta*. Tłum. Hanna Cieśla. Wydawnictwo Arkady, 2006.
- Jaruszewski, Kazimierz. „Współczesne nazewnictwo klubów i organizacji sportowych województwa zielonogórskiego”. *Rocznik Lubuski*, nr 23, cz. 2, 1997, ss. 81-95.
- Kopaliński, Władysław. *Słownik symboli*, wyd. 4, Oficyna Wydawnicza Rytm, 1990.
- Kosyl, Czesław. „Chrematonimy”. *Współczesny język polski*, red. Jerzy Bartmiński, Wydawnictwo UMCS, 2001, ss. 447-452.
- Kuczma, Kordian. „Nazwy klubów piłkarskich – próba typologii”. *Sport Wyczynowy*, z. 1, 2010, ss. 113-128.
- Lica, Zenon. „Nazwy pomorskich klubów piłki nożnej”. *Nazewnictwo na pograniczach*, red. Jolanta Ignatowicz-Skowrońska, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2005, ss. 379-387.
- Maślankiewicz, Kazimierz. *Kamienie szlachetne*. Wydawnictwa Geologiczne, 1983.
- Olejnik, Marek. „Nazwy ukraińskich klubów piłkarskich. Próba analizy semantycznej i strukturalnej”. *Język i sport*, red. Anna Czaplą i Mariusz Koper, Wydawnictwo Fotopia, 2016, ss. 121-133.
- Ożdżyński, Jan. „Nazwy polskich klubów sportowych”. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Krakowie*, nr 47, 1973, ss. 99-124.

Prieur, Jean. *Symbole świata*. Tłum. Joanna Kluza, Wydawnictwo TOMaCO, 1982.

Reczek, Stefan. „O stylu polskiej prasy sportowej”. *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP w Rzeszowie*, z. 4/6, 1969, ss. 191-218.

Wilczyński, Wojciech. „O nazwach polskich klubów piłkarskich występujących w ekstraklasie w latach 1927-1998”. *Prace Językoznawcze*, z. 1, 1999, ss. 116-127.

NATURA JAKO ELEMENT NOMINACYJNY W KREACJI NAZW POLSKICH KLUBÓW PIŁKARSKICH

Streszczenie

Artykuł jest próbą spojrzenia na zagadnienie nominacji polskich klubów piłkarskich, wykorzystujących w kreacji nazw szeroko pojętą naturę – świat roślin i zwierząt (faunę i florę), ale także niektóre zjawiska meteorologiczne, ciała niebieskie i zjawiska fizyczne, kopaliny, ukształtowanie terenu itp. Celem analiz jest ustalenie: a) pól leksykalno-semantycznych, z których kreatorzy czerpią podstawy motywacyjne, b) repertuaru wyrazów wykorzystanych do nominacji, c) ich frekwencji oraz d) znaczeń konotowanych. Słownictwo odapelatywne odnoszące się do natury obejmuje 124 bazy motywacyjne użyte w nazewnictwie 751 klubów piłkarskich i potwierdza odwieczną współzależność świata ludzkiego i świata przyrody.

Słowa kluczowe: natura; klub sportowy; polska piłka nożna; nominacja; ideonim

NATURE AS A NOMINATIVE ELEMENT IN THE CREATION OF POLISH FOOTBALL CLUB NAMES

Summary

This article is an attempt to look at the issue of the nominations of Polish football clubs, using nature in its broadest sense in the creation of names – the world of plants and animals (fauna and flora), but also some meteorological phenomena, celestial bodies and physical phenomena, minerals, landforms, etc. The analyses aim to establish: a) the lexical-semantic fields from which the creators draw their motivational basis, b) the repertoire of words used for nominalisation, c) their frequency and d) the connoted meanings. The vocabulary of nature-associated appellations comprises 124 motivation bases used in the naming of 751 football clubs and confirms the eternal interdependence of the human world and nature one.

Keywords: nature; sports club; Polish football; nomination; ideonim